

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-26>

УДК 343.72(477):004

ШАЙТУРО О. П.

доктор юридичних наук, доцент

професор кафедри кримінально-правових дисциплін

E-mail: opshaituro@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0614-0595>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

РИБАЛКО Г. С.

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9690-6082>

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

ПРЕДМЕТ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ВЧИНЮВАНИЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ

АНОТАЦІЯ. *Вступ.* Сучасний рівень злочинності відзначається активним використанням віртуальних активів, які виступають об'єктом, засобом, джерелом прибутку від незаконних дій, а також підлягають конфіскації в рамках кримінального провадження. У зв'язку із цим логічно постають питання щодо визначення їх місця у структурі складу кримінального правопорушення.

Короткий зміст результатів дослідження. У статті здійснено спробу узагальнити існуючі погляди на проблеми визначення віртуальних активів як предмета кримінального правопорушення, зокрема легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Запропоновано авторський погляд на визначення цього поняття.

Висновки. За результатами проведеного дослідження зроблено висновок, що предметом легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом з використанням віртуальних активів, є самі віртуальні активи, які були одержані внаслідок кримінального правопорушення, а також доходи, що походять від них. Це включає будь-які активи, здобуті прямо чи опосередковано в результаті злочину, які потім використовуються для приховування або маскуванню їх незаконного походження шляхом фінансових операцій, у тому числі з віртуальними активами.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *кримінальне провадження, віртуальні активи, легалізація коштів, криптовалюта, закон про кримінальну відповідальність, предмет кримінального правопорушення.*

Як цитувати: Шайтуро О. П., Рибалко Г. С. Предмет легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, вчинюваний з використанням віртуальних активів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Право».* 2025. Вип. 40. С. 233-239. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-26>

In cites: O. P. Shaituro, H. S. Rybalko (2025). The subject of legalization (laundering) of criminally obtained property, committed with the use of virtual assets. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series "Law",* (40), P. 233-239. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-26> (in Ukrainian)

Вступ. Сьогодні, навіть за умов правового режиму воєнного стану, попит на використання віртуальних активів при здійсненні господарських операцій не зменшився, що є ознакою адаптації ринку віртуальних активів до поточних умов.

Водночас широке застосування таких активів і недостатній рівень правового регулювання їхнього обігу в Україні створюють ризики їх незаконного використання. Віртуальні активи нерідко стають засобами для здійснення злочинної діяльності в різноманітних сферах суспільних відносин, причому вони можуть набувати різного кримінально-правового

статусу: виступати і предметом, і знаряддям вчинення правопорушень.

Стан наукової розробки проблеми. Вирішенню поставленої у статті наукової проблеми, а також суміжних проблем предмета кримінального правопорушення присвячені праці таких науковців як Азаров Д.С., Андрушко П.П., Бікмурзін М.П., Брайнін Я.М., Глістін В.К., Грицай С.О., Гуров В.І., Каїржанов С.К., Когут Ю.І., Коржанський М.Й., Кудрявцев В.М., Кузнецов В.В., Лашук С.В., Мічурін Є.О., Некіт К.Г., Нігреєва О.О., Нікіфоров Б.С., Новосьолов Г.П., Піонтковський А.А., Присташ С.С., Тацій В. Я., Траїнін А.Н.,

Фролов С.А., Цибань А.А., Шукліна Н.Г., Іщенко О.П. та інші. Поряд із цим, на сьогоднішній день літературі не має спільного підходу з щодо визначення як предмета кримінального правопорушення в цілому, так і місця віртуальних активів у цьому понятті.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає тому, щоб на основі аналізу наукових праць та чинного законодавства, яке регулює порядок обігу віртуальних активів, розкрити та охарактеризувати їх сутність як предмета легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Основні результати дослідження. Швидкий темп розвитку інформаційних технологій і процес діджиталізації суспільства та економіки країн спровокували пошук нових методів для відмивання незаконно здобутих коштів. Злочинці активно використовують сучасні технологічні засоби для здійснення фінансових махінацій, серед яких: інтернет-банкінг, криптовалюти та електронні платіжні системи. Завдяки такому широкому набору інструментів вони здатні швидко переміщати кошти як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Анонімність транзакцій значно ускладнює контроль та моніторинг фінансових операцій, створюючи сприятливі умови для розширення злочинної діяльності у сфері відмивання грошей. Виявлення схем легалізації майна, одержаного незаконним шляхом, стає пріоритетним завданням для всіх учасників системи протидії цьому виду кримінальних правопорушень. При цьому міжнародна співпраця набуває критично важливої ролі, оскільки масштаб такої діяльності часто виходить за межі однієї країни і має транснаціональний характер [1, с. 330].

На наше переконання, правильне розуміння поняття електронних активів як предмета кримінального правопорушення вимагає звернення до кримінально-правової концепції цього поняття. Слід відзначити, що це поняття формувалось у науці досить тривалий час. Так, В.Я. Тацій вважає, що предмет кримінального правопорушення – це будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність в діях особи ознак конкретного складу кримінального правопорушення [2, с. 47]. П.С. Матишевський та

Є.В. Фесенко стверджують, що предметом кримінального правопорушення є речі матеріального світу, діючи на які особа посягає на блага, що належать суб'єктам суспільних відносин [3, с. 132]. М.М. Панов визначає, що до категорії предмет кримінального право-

порушення слід включати не тільки фізичні предмети (речі, майно), а й реально існуючі явища об'єктивного світу: енергію (електричну, теплову, ін.), а також інформацію, у зв'язку з існуванням чи створенням яких або з їх обігом вчиняється кримінальне правопорушення [4, с. 44]. Є.В. Лашук вважає, що предмет кримінального правопорушення – це факультативна ознака об'єкта кримінального правопорушення, що знаходить свій прояв у матеріальних цінностях, які людина може сприймати органами чуття чи фіксувати спеціальними технічними засобами, з приводу яких та/або шляхом безпосереднього впливу на які вчиняється злочинне діяння [5, с. 60].

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що в структурі складу кримінального правопорушення предмет має статус самостійного елемента, який є факультативним для загальної сукупності кримінальних правопорушень, але водночас є обов'язковим компонентом для кримінальних правопорушень із предметною складовою [6, с. 7].

Ототожнення предмета кримінального правопорушення з його об'єктом є помилковим, оскільки ці поняття суттєво відрізняються за своєю природою. Предмет кримінального правопорушення стосується речей матеріального світу: конкретних фізичних об'єктів або істот, які мають відчутні характеристики, такі як: вага, колір, вартість та назва. Натомість об'єктом кримінального правопорушення є суспільні відносини, соціальні зв'язки між людьми, що мають певну структуру. Ця структура включає суб'єктів даних відносин, законодавчо охоронювані інтереси, соціальний взаємозв'язок між ними, а також матеріальні чи нематеріальні речі, навколо яких формуються ці взаємини. Предмет завжди вказує на конкретну річ, тоді як об'єкт охоплює суспільні відносини, що виникають навколо такої речі, наприклад, у процесах купівлі-продажу, дарування, оренди, спадкування, арешту чи лізингу. Унікальність кожного з цих явищ включає можливість їх ототожнення. Вони кардинально відрізняються як за своєю юридичною природою, так і за значенням у сфері кримінального права [7, с. 13].

Щодо природи самого предмета кримінального правопорушення, варто зазначити, що на сьогодні більшість дослідників розглядають його в межах об'єкта складу кримінального правопорушення, трактуючи як елемент матеріального світу. Проте слід звернути увагу на те, що аналіз сучасних наукових поглядів, представлених у літературі останніх років, демонструє тенденцію до поступового розши-

рення традиційного підходу до розуміння предмета кримінального правопорушення. У цьому контексті предметами все частіше визнаються не лише речі чи об'єкти матеріального світу, але й такі категорії, як електрична енергія, повітряний простір, права інтелектуальної власності, інформація тощо [8, с. 196].

Незважаючи на різні погляди щодо ознак предмета кримінального правопорушення та визначення його місця у складі кримінального правопорушення, при визначенні його природи часто використовують такі категорії як «речі», «речі матеріального світу», «предмети чи речі», «матеріальні (речовинні елементи)», «предмети матеріального світу», «фізичні утворення», «матеріалізовані утворення», «матеріальні об'єкти».

З точки зору філософської онтології ці категорії відображають один з елементів (субстанцій) об'єктивної дійсності - речі, поряд з якими відомі й інші – енергія та інформація [9, с. 147].

У зв'язку з цим, закономірною та обґрунтованою видається сучасна тенденція серед науковців щодо розширення змісту поняття «предмет кримінального правопорушення» і включення до нього інформації та енергії. Одним із перших вітчизняних вчених запропонував включати зазначені явища об'єктивної дійсності до предмета кримінального правопорушення

О.Е. Радутний, надавши авторське визначення поняття предмета кримінального правопорушення, - це речі або інші явища об'єктивного світу (інформація, енергія тощо), з певними властивостями яких кримінальний закон пов'язує наявність у діянні особи ознак складу конкретного кримінального правопорушення [10, с. 87].

Цікавої позиції дотримується Є.В. Лашук, який розширює поняття «матеріальність предмета кримінального правопорушення» шляхом включення до предмета кримінального правопорушення будь-які матеріальні утворення, які можливі для сприйняття людиною за допомогою органів чуття або через фіксацію їх спеціальними технічними засобами.

За такого підходу вчений вбачає можливість включення до предмету кримінального правопорушення інформацію, теплову електричну та інші види енергії, а також й органи, тканини, кров людини [5, с. 5].

Дійсно, матерія є фундаментальною філософською категорією, яку активно застосовують у науці для визначення всієї об'єктивної реальності. Вона сприймається через відчуття людини, але водночас існує незалежно від її

свідомості. Завдяки цьому поняття матерії може слугувати загальною основою для позначення всіх форм предметів кримінальних правопорушень, таких як об'єкти матеріального світу, енергія чи інформація, які виступають складовими об'єктивної реальності.

Відповідно до тлумачного словника української мови «предмет»: 1) будь-яке конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття; 2) логічне поняття, що становить зміст думки, пізнання і т. ін.; в) те, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність кого-, чого-небудь; 4) коло знань, що становить окрему дисципліну викладання [11].

Варто погодитися з тим, що предмети окремих складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями або частинами статей Особливої частини Кримінального кодексу України, мають специфічні особливості, котрі чітко їх розрізняють.

Водночас вони також володіють загальними характеристиками, які притаманні будь-якому предмету кримінального правопорушення.

У зв'язку з цим, незважаючи на різноманітність предметів, стосовно яких чи з приводу яких може бути вчинене кримінальне правопорушення, поняття предмета такого діяння має бути єдиним у межах кримінального права. У цьому контексті доцільно визначити ключові ознаки, які характеризують предмет кримінального правопорушення, та на їхній основі сформулювати його визначення.

Конкретний предмет кримінального правопорушення відзначається низкою специфічних ознак, які разом із іншими елементами конкретного складу кримінального правопорушення формують його унікальні властивості [8, с. 196].

Поряд із цим, легалізація коштів, одержаних незаконним шляхом, залишається глобальною проблемою, з якою без винятку стикаються всі країни. Використання віртуальних активів у схемах відмивання нелегальних доходів значно ускладнює процес встановлення їхнього походження. Характерні властивості таких транзакцій, як анонімність, висока швидкість та децентралізація, додають додаткових викликів у боротьбі з протиправною діяльністю [12, с. 274].

Відповідно до ст. 209 КК України, під легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом слід розуміти: «Набуття, володіння, використання, розпорядження майном, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом, у

тому числі здійснення фінансової операції, вчинення правочину з таким майном, або переміщення, зміна форми (перетворення) такого майна, або вчинення дій, спрямованих на приховування, маскування походження такого майна або володіння ним, права на таке майно, джерела його походження, місцезнаходження, якщо ці діяння вчинені особою, яка знала або повинна була знати, що таке майно прямо чи опосередковано, повністю чи частково одержано злочинним шляхом» [13].

Із диспозиції статті випливає, що предметом вказаного злочину слід вважати будь-яке майно, у тому числі кошти, одержані внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) майна, а також права на них.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та проти дію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», віртуальний актив визначається як: «Цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей» [14].

В той же час, за Законом України «Про віртуальні активи», віртуальний актив є об'єктом цивільних прав, нематеріальним благом, що має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі, а також може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [15].

Слушної думки дотримується С.С. Присташ, стверджуючи, що оскільки ст. 190 ЦК України передбачає, що майном як особливим об'єктом слід вважати окрему річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки, віртуальний актив можна класифікувати саме як майно, що дає право розглядати його як предмет правопорушення у сфері господарської діяльності, а саме: легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом [16, с. 11].

Власне, віртуальні активи як предмет кримінального правопорушення визначається й законодавцем: у ч. 3 примітки до ст. 368-5 Кримінального кодексу України визначено, що саме відноситься до поняття активи: грошові кошти (у тому числі готівкові кошти, кошти, що перебувають на банківських рахунках чи на зберіганні у банках або інших фінансових установах), інше майно, майнові права, нематеріальні активи, у тому числі криптовалюти, обсяг зменшення фінансових зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, упов-

новаженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [13].

Отже, законодавцем вжито термін «криптовалюти» та віднесено їх до категорії нематеріальних активів.

Невизначеність правового статусу віртуальних активів значно ускладнює вирішення питань, пов'язаних із кваліфікацією незаконного заволодіння такими ресурсами. У кримінально-правовій літературі існують різні погляди щодо цього питання.

Найбільш обґрунтованим виглядає підхід, який пропонує розглядати віртуальні активи як об'єкти зі змішаною, речово-зобов'язальною природою. Вони фактично виступають фікцією речі з домінуючою зобов'язальною характеристикою. Для спрощення процесу кваліфікації злочинів логічно дозволити застосування до них принципів речового права, визнаючи їх майном.

Відомо, що поняття майна, будучи юридично міжгалузевим за своєю суттю, є однією з ключових категорій у царині цивільного права. Тому вирішення питання про його сутність має бути прерогативою саме цивілістів, а не фахівців у галузі кримінального права [17, с. 18].

Слід відзначити, що практика також рухається шляхом визнання віртуальних активів предметом кримінальних правопорушень проти власності в аспекті змішаної, речово-зобов'язальної концепції. З огляду на це, слід підтримати домінуючу в науковій літературі позицію, згідно з якою кваліфікація злочинних дій щодо грошових коштів не залежить від форми їх існування – чи то в готівковому, чи то в безготівковому вигляді. У випадку незаконного списання безготівкових коштів з банківських рахунків предметом злочину визнається майно, що належить власникові рахунку. Такі дії варто трактувати як заволодіння чужим майном у спосіб, передбачений нормами Кримінального кодексу України [17, с. 18].

Втім, віртуальні активи можуть бути не тільки предметом кримінального правопорушення, а й знаряддям його вчинення. Щодо використання віртуальних активів у злочинних цілях як інструменту для здійснення кримінальних дій, Р.О. Мовчан та Н. Хак Сіддікі зазначають кілька найбільш розповсюджених способів їх використання. Зокрема, вагоме місце займає легалізація майна, одержаного незаконним шляхом.

Одним із таких методів є застосування гаманця, куди різні особи, які не знають одне одного, переводять свої віртуальні активи. Після цього рівнозначна сума активів, що на-

дійшли від різних відправників, повертається на інші рахунки. У результаті такі операції розривають зв'язки між первісними власниками активів та їх походженням, що робить відстеження неможливим. Інший метод включає обмін одержаних в результаті злочинної діяльності доходів на криптовалютних біржах. У цьому випадку кошти можуть спершу надходити на кредитні кооперативи, а згодом переводитися на офшорні рахунки.

Окрім того, у межах незаконної мережевої торгівлі віртуальні активи, здобуті незаконним шляхом, можуть обмінюватися на товарних біржах. Надалі ці кошти перераховуються на банківські картки та знімаються готівкою через банкомати [18, с. 81].

Згідно з дослідженнями М.О. Думчиова, найпоширенішими методами відмивання грошей у кіберпросторі є використання схем із «ланцюгом фінансових операцій», що охоплюють кілька банківських рахунків, доступ до яких здійснюється дистанційно. На завершальному етапі часто застосовують готівкові кошти. Також популярними є купівля електронних грошей і проведення платежів через

електронні гаманці, після чого незаконно одержані доходи трансформуються у товари завдяки онлайн-покупкам та іншим подібним механізмам. Злочинці активно використовують можливості платіжних систем і цифрових валют у своїх схемах.

Для реалізації незаконних фінансових операцій вони звертаються до як внутрішньодержавних, так і міжнародних платіжних систем. Найбільший попит серед злочинців мають такі сервіси, як WebMoney, Skrill, TransferWise, Liberty Reserve, wires та інші [1, с. 333].

Таким чином, предметом легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом з використанням віртуальних активів, є самі віртуальні активи, які були одержані внаслідок кримінального правопорушення, а також доходи, що походять від них.

Це включає будь-які активи, здобуті прямо чи опосередковано в результаті злочину, які потім використовуються для приховування або маскуванню їх незаконного походження шляхом фінансових операцій, у тому числі з віртуальними активами..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Думчиов М. О. Способи легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у кіберпросторі. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. С. 330–334.
2. Таций В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Харьков: Выща шк., 1988. 198 с.
3. Кримінальне право України. Заг. част: підруч. для студ. юрид. вузів і фак.; за ред. П. С. Матишевського та ін. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 352 с.
4. Панов М. М. Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ; платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків. Харків: Право, 2009. 184 с.
5. Лашук Є. В. Предмет злочину в кримінальному праві України : дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2005. 262 с.
6. Вітко О. Ю. Об'єкт і предмет злочинів у сфері емісії, розміщення або видачі цінних паперів та їх обігу: дисертація кандидата юридичних наук: спеціальність 12.00.08. Запоріжжя, 2015. 253 с.
7. Воробей П.А. Роль і місце предмета злочину в об'єктивних ознаках складу злочину. *Часопис Київського інституту інтелектуальної власності та права*. 2022. Вип. 1. С. 12–17. DOI: <https://doi.org/10.32782/chasopyskiivp/2022-1-3>
8. Макзьоб А.В. Предмет злочину за кримінальним правом України. *Право і суспільство*. 2017. № 2. Ч. 2. С. 194 – 199.
9. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. Київ: Генеза, 1997. 400 с.
10. Радутний, О. Е.. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю (аналіз складів злочинів): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2002. 204 с.
11. Академічний тлумачний словник української мови (1970–1980). URL : [http:// sum.in.ua/s/predmet](http://sum.in.ua/s/predmet)
12. Когут Ю. І. Технології блокчейн та криптовалюта: ризики та кібербезпека. Київ: Консалтингова компанія «СІД-КОН»; ВД «Дакор». 2022. 316 с.
13. Кримінальний кодекс України : Закон України від 11.08.2023 р. №2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
14. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового зниження : Закон України від 30.06.2023 р. №361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
15. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2047-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
16. Присташ С.С. Віртуальні активи як предмет легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Часопис Київського університету інтелектуальної власності та права*. 2023. Вип. 3. С. 9 – 13. DOI: <https://doi.org/10.32782/chasopyskiivp/2023-3-2>
17. Дорохіна Ю. А. Характеристика ознак предмета злочинів проти власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2014. Вип. 28. Т. 3. С. 17 – 19.
18. Сіддікі Н. Хак, Мовчан Р.О. Криптовалюта та Blockchain-технології у сучасній протиправній діяльності. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. № 1(10). С. 78– 83.

Внесок авторів: всі автори зробили рівний внесок у цю роботу
Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів

Стаття надійшла до редакції 28.09.2025
Стаття рекомендована до друку 14.11.2025

Переглянуто 01.11.2025.
Опубліковано 30.12.2025

O.P. SHAITURO

DSc (Law), associate professor
Professor of the criminal law department
E-mail: opshaituro@karazin.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0614-0595>
V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, 61022, Svobody Square, 4

H.S. RYBALKO

PHD, associate professor,
associate Professor of the criminal law department
E-mail: hrybalko@karazin.ua ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9690-6082>
V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, 61022, Svobody Square, 4

THE SUBJECT OF LEGALIZATION (LAUNDERING) OF CRIMINALLY OBTAINED PROPERTY, COMMITTED WITH THE USE OF VIRTUAL ASSETS

ANNOTTION. *Introduction.* The current level of crime is marked by the active use of virtual assets, which act as an object, means, source of profit from illegal actions, and are also subject to confiscation within the framework of criminal proceedings. In this regard, questions logically arise regarding the determination of their place in the structure of the composition of a criminal offense.

Summary of the research results. The article attempts to summarize existing views on the problems of defining virtual assets as the subject of a criminal offense, in particular in criminal proceedings regarding the legalization (laundering) of property obtained by criminal means. The author's view on the definition of this concept is proposed.

Conclusions. The results of the study concluded that the subject of legalization (laundering) of property obtained through criminal means using virtual assets are the virtual assets themselves, which were obtained as a result of a criminal offense, as well as the proceeds derived from them. This includes any assets obtained directly or indirectly as a result of a crime, which are then used to conceal or disguise their illegal origin through financial transactions, including with virtual assets.

KEYWORDS: *criminal proceedings, virtual assets, legalization of funds, cryptocurrency, law on criminal liability, arrest of property*

REFERENCES

1. Dumchikov M. O. (2022). Methods of legalization (laundering) of property obtained by criminal means in cyberspace. Electronic scientific publication "Analytical and comparative jurisprudence". P. 330–334. (in Ukrainian)
2. Tatsy V. Ya. (1988). Object and subject of crime in Soviet criminal law. Kharkiv: Higher school. 198 p. (in Ukrainian)
3. Criminal law of Ukraine. General part: textbook for law students of universities and faculties; edited by P. S. Matyshevsky et al. Kyiv: Yurinkom Inter, 1997. 352 p. (in Ukrainian)
4. Panov M. M. (2009). Criminal liability for illegal actions with transfer documents; payment cards and other means of access to bank accounts. Kharkiv: Law. 184 p. (in Ukrainian)
5. Lashchuk E. V. (2005). Subject of crime in the criminal law of Ukraine: Dissertation of Candidate of Law: 12.00.08. Kyiv, 2005. 262 p. (in Ukrainian)
6. Vitko O. Yu. (2015). Object and subject of crimes in the field of emission, placement or issuance of securities and their circulation: dissertation of Candidate of Law: specialty 12.00.08. Zaporizhzhia, 253 p. (in Ukrainian)
7. Vorobey P.A. (2022). The role and place of the subject of the crime in the objective features of the crime. Journal of the Kyiv Institute of Intellectual Property and Law. Issue 1. P. 12 – 17. DOI: <https://doi.org/10.32782/chasopyskiiyv/2022-1-3> (in Ukrainian)
8. Makzyob A.V. (2017). Subject of crime under the criminal law of Ukraine. Law and society. No. 2. Part 2. P. 194 – 199. (in Ukrainian)
9. Political Science Encyclopedic Dictionary: Textbook for Students of Higher Educational Institutions. Kyiv: Geneza, 1997. 400 p. (in Ukrainian)
10. Radutny O. E. (2022). Criminal Liability for Illegal Collection, Use and Disclosure of Information Constituting a Commercial Secret (Analysis of the Elements of Crimes): Dissertation ... Candidate of Law: 12.00.08. Kharkiv, 204 p. (in Ukrainian)
11. Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/s/predmet> (in Ukrainian)
12. Kohut Yu. I. (2022). Blockchain Technologies and Cryptocurrency: Risks and Cybersecurity. Kyiv: Consulting Company "SIDCON"; VD "Dakor". 316 p. (in Ukrainian)
13. Criminal Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 11.08.2023 No. 2341-III. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2001. No. 25–26. Art. 131. (in Ukrainian)

14. On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of proliferation of weapons of mass destruction: Law of Ukraine dated 30.06.2023 No. 361-ІХ. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>(in Ukrainian)

15. On virtual assets: Law of Ukraine dated 17.02.2022 No. 2047-ІІХ. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>(in Ukrainian)

16. Prystash S.S. (2023). Virtual assets as a subject of legalization (laundering) of proceeds from crime. Journal of the Kyiv University of Intellectual Property and Law. Issue 3. P. 9–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/chasopyskiivp/2023-3-2> (in Ukrainian)

17. Dorohina Yu. A. (2014). Characteristics of the signs of the subject of crimes against property. Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University. Law Series. Issue 28. Vol. 3. P. 17 – 19. (in Ukrainian)

18. Siddique N. Khak, Movchan R.O. (2018). Cryptocurrencies and Blockchain technologies in modern illegal activities. Bulletin of the Student Scientific Society of the Vasyl Stus Donetsk National University. No. 1(10). P. 78– 83. (in Ukrainian).

Authors Contribution: All authors have contributed equally to this work

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest

The article was received by the editors 28.09.2025

The article is recommended for printing 14.11.2025

The article was revised 01.11.2025

This article published 30.12.2025